

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan svečer, izimši nedelje in praznike ter velja po pošti prejeman za avstro-ogerske dežele na vsa leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vsa leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 80 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računano se po 10 kr. na mesec, po 80 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina znaša.

Za ostanila plačuje se od kristopne petič-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se blagovolito pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Naša administracija.

Z Dolenjskega, 12. avgusta.

„Naša avstrijska administracija ne zadostuje več gospodarskim razmeram sedanjosti“, pravi dr. Schüller v svojem, v uglednem dunajskem tedniku „Die Zeit“ priobčenem članku „Industrie und Verwaltung“. — „Ona ovira razvoj industrije“.

Dobili smo nov civilni postopnik, sestavljen po nemškem vzgledu, brez dvoma dobimo v razmeroma kratkem času nov kazenski zakon, kateri je istinito nujno potreben, toda za obravnavanje pri političnih uradih še dandanes, konec 19. veka, nimamo postopnika.

Pri političnih uradih se uraduje tako, da je velika nezaupnost vsega prebivalstva v te urade popolnoma opravičena. Ves sistem uradovanja je zastarel. Politični uradi zaletšujejo na pr. priče in izvedence tajno, stranke nimajo na tek obravnave skoro prav nobenega upliva, vrh tega pa političnih zakonov še sedaj nimamo zbranih in urejenih, tako da jih je iskati po Maierhoferju in drugod, dasi bi bila naša državna uprava pač že lahko poskrbela primerao izdajo teh zakonov.

Dobri zakoni uplivajo mnogo na razvoj gospodarstva, posebno pa dober, po zdravih principih urejen postopnik, zlasti ako tudi uradniku nalaga vestno in hitro delo. Malo je ljudij, kateri bi ne vedeli povedati čudnih doživljajev o uradovanju pri naših političnih oblastih, kako dolgo se je ta ali ona stvar zavlčevala pri političnih uradih, vzemimo obravnavo radi dovolitve kake industrijalne stavbe, radi dovolitve stavb na javnih vodah, radi eksproprijacije zemljišč v cestne namene itd. Kdor hitro da, dvakrat da!

Naše gospodarstvo je sedaj že tako razvito, da ne trpi več dolzega in počasnega obravnavanja, niti velikih stroškov, a gospodarsko vprašanje je dandanes prvo in najvažnejše, zakaj človek mora najprej jesti. Ljudje se silno množé in država mora pred vsem skrbeti, da postane njena administracija sposobna za pospeševanje razvoja našega gospodarstva.

Avstrija je na pr. v industriji daleč zadej za Nemčijo, celo Rusija jo že prekaša, in tudi balkanski narodi se trudijo, da se v gospodarskem oziru emancipujejo od nas in popolné in razvijejo vse strani narodnega gospodarstva. Treba bo, našo politično administracijo korenito predrugačiti in preorganizovati, da bode mogla zadostovati svoji nalogi z ozirom na razvoj industrije.

Še bolj pa bo morala gledati država, da postavi kmetijstvo na trdne noge, zakaj kmetijstvo je in ostane podlaga vsega gospodarskega življenja. Zategadelj jo jako potrebno, da dobi vsako okrajno glavarstvo vsaj jednega, v kmetijstvu tehnično izobraženega in izkušenega uradnika. Zlaj imamo pri glavarstvih sicer inženirje in živinozdravnike, toda uradnika, kateri bi v kmetijstvu kaj razumel, takega ni nobenega. Naši politični uradniki-juristi se rekrutirajo sicer večinoma iz veleposestniških rodbin, imajo tudi nevedno lepa aristokratska imena, ali skoro vedno so to ljudje, za katere doma ni prostora. Ti prinašajo s seboj v službo kaj malo znanja o kmetijstvu, kajti v mlajših letih se za kmetijstvo niso brigali, k večjemu za kmetijsko dekleta, ter le mislili na svojo uradniško karijero.

Ker ni lahko misliti, da bi se okr. glavarstvom dodelili v kmetijstvu izučeni tehniki, naj bi se vsaj od bodočih živinozdravnikov zahteval dokaz, da so obiskovali kako strokovno kmetijsko šolo in se na kakem vzornem gospodarstvu praktičnega kmetijstva izučili. Tem živinozdravnikom naj bi se potem dal širši delokrog, zlasti pa naj bi pazili, kaj je v kakem kraju za povzdigo kmetijstva storiti, kako pomoči kakemu kraju v tem ali onem kmetijsko-gospodarskem oziru.

Vlada namerava, kakor so poročali razni listi, ustanoviti v Celji živinozdravniško šolo. Ali bi se s to šolo ne dala spojiti šola o kmetijstvu sploh? Naj bi se naši poslanci za to zanimali. Sami ne moremo vsega storiti in si v vsem pomagati, plačujemo pa davke, zato naj se iz teh davkov tudi za povzdigo našega gospodarstva kaj stori.

Zavzemimo se že resno za gospodarska vpra-

šanja! Vsa pametnejši Nemci bodo v tem oziru hodili z nami kar nam bo posredno prineslo korist tudi v narodnostnem oziru.

V Ljubljani, 13. avgusta.

Poljaki ostanejo v sedanji večini, dokler obstaja ta pri programu, ki je bil izražen v adresnem načrtu. To je sporočil grof Dzieduszycki mladočeskemu poslancu dr. Strauskemu s pripombo, da bo ostala sedanja večina dotlej neporušljiva, dokler ohranijo posamezne stranke razum za skupno postopanje, dokler ne začne kdo v avtonomističnem taboru povdarjati jednostranskega stališča in interesov posamezne narodnosti. Grof Dzieduszycki misli, da bodo avtonomistične stranke vstrajale, dokler se ustavne razmere povsem ne uredé. Potrebna avtoriteta vlade se bo pomnožila s tem, da se bo opirala v osrednjem parlamentu na večino, ki bo obstajala iz zastopnikov vseh narodov Avstrije.

Adresni načrt večine hrvatskega deželnega zbora se odlikuje po neki občudovanja vredni skromnosti in zadovoljnosti. Državnopravni zakon je za gospodo v večini zadostno poročstvo, da je zavarovan narodni obstanek Hrvatov, kakor tudi, da se bode dežela gospodarsko razvila. Pri tem se prav nič ne ugovarja načinu, kako se ta osnovni zakon že leta in leta izvršuje. Šefa deželne vlade se v adresi izreka polno zaupanje. Poslanci za Pešto in regnikolarni odposlanci se bodo volili ter se jim naloži, da vré svoj posel „v duhu ljubezni in uvaževanja obojestranskih interesov“; ta duh zahteva, da se „združijo prgoji za smestojen obstanek in nspredovalen razvitek konstitucijskega organizma Hrvatske v okviru avtonomije z interesi državne jedaote.“ To je vse. Sicer pa se zdi večini, da je v Hrvatski vse v najlepšem redu!

Bosenske razmere, katere so priznane jako slabe in katera zna le minister Kallay hvaliti, naskikal je često „Deutsches Volksblatt“ v pravi luči. Četkvena avtonomija se zatira, šola se v svobodi omejuje, srbski jezik se zatira, za kulturo se stori

LISTEK.

Sv. Lorenč.

Le in samo slovenska zemlja se razgrinja pred nami, ko se oziramo z Ljubljanskega gradu ali z Rožnika na okrog. Proti severu dvigajo se ponosno naši velikani, na severozahodu in zahodu pa nam veže dolga vrsta zelenih gora oko in srce: pogled nam plava po prijaznih vrhovih Polhograškega pogorja, v ozadju pa nas pozdravlja očiak Triglav s svojimi sivimi sosedi. — Nekako v sredini tega pogorja pa leži gora sv. Lorenca. — Sv. Lorenč (823 m), dasiravno nižji od Grmada in Tožca, vendar razgled raz njega prekaša daleč onega, raz omenjenih dveh vrhov.

Iz Polhovega Gradca pelje kaj mična, skozi senčnate gozde lepo speljana stezica tja gori. Predno pa potnik dospje do vrha, oglasi se lahko mimogrede v koči na sedlu, kjer mu gostoljubni kmetovalec postreže z izbornim svežim ali s kislim mlekom, ter z domačim kruhom.

Prišedši na vrh, mora biti vsak planinec očaran, kajti že mala cerkvice, — obdana z zidom, kakor mala trdnjava —, katera je na vrhu, in katera je posvečena sv. Lorenču, naredi na človeka prijeten in mil vtisk, — kaj šele razgled! Pero ne more opisati prekrasnega prizora, kateri se nudi turistu, prišedšemu tja gori.

V podnožju te gore se širi okolu in okolu majhna dolinica, po njej pa se vije srebrnočisti potok „Gradaščica“ s katerim se tako ljubko križajo nešteta pota in stezice. — Na severu kipe tja v sinje nebo prekrasne kamniške planine in Karavanke. Proti severozahodu pozdravljamo četa kranjskih snežnikov, ki kraljuje tam gori mej sneženimi podložniki. Dalje zremo veselo po Idrijskem hribovju, po vrhovih Trnovskega lesa v ozadju, po Hrušici, na Nanos (1300 m) Javornik (1242 m) Steliški vrh (1265 m) in druge velikane plešastega Krasa. Na jugu, tam doži že prav na meji, zagledamo mična dolenska brda in hribovja skoro tja do mej bratske Hrvaške. Proti severozahodu, čez zeleno Litijsko in Moravsko gorovje, pozdravljamo kranjsko štajarsko mejno gorovje, izza katerega gleda marsikak vrh zelene Štajerske. — Zopet plove naš pogled čez bujne travnike, kjer dere bistra Sava in nad katerimi se dvigajo mogočne kamniške planine. — V istini veličastna slika!

Oglejmo si pa najbližjo okolico! — Ravno v podnožju gore vidimo prijazni Polhov Gradec s Kalvarijo in s starodavnim gradom. Prav pred saboj vidimo skalovito Grmado ter Tožec, proti severovzhodu pa poleg neštevilnih gričev tudi Črni vrh, pod njim pa „Turško brezdao“, katero je znamenito še izza turških časov, kajti ravno iz gore sv. Lorenca pognala je majhna avstrijska četa desetkrat

večjo turško armado v beg, ter isto v jarku, od tedaj „Turško brezdao“ imenovano, popolnoma potolkla.

Se dandanes izkoplje se istotam mnogo starega denarja, orožja in drugih dragocenstij. Težko se loči človek od tako rajskokrasnega kraja.

Ako omenim še, da je sv. Lorenč, kar se tiče flore, jeden najbogatejših vrhov na Avstrijskem, opisal sem vsaj deloma ta vrh, kateri so, žali Bog, do sedaj tako malo obiskovali planinci.

Slovensko planinsko društvo zaznamovalo je ravnokar to pot, tako, da bode slehernemu potniku, akoravno mu je to pogorje popolnoma neznan, lahko priti po pravi poti, brez vsakih ovir v jedni uri do vrhunca. Za pravega planinca je to jeden najkrasnejših popoldanskih izletov. Ako ob 12. uri odkorakaš iz Ljubljane po cesti mimo Dobrove skozi Švico ter Dvor, prideš prilično ob 3. uri v Polhovi Gradec, le tam se v gostilni malo odpočij in okrečaj, ter se napoti ob 4. uri k sv. Lorenču tako, da boš ob 6. uri zopet v Polhovem Gradcu. Tam so vozniki na razpolago, kateri te za primeroma jako majhno plačilo popeljejo v Ljubljano.

Nikdo ne bo obžaloval, ako pojde na to goro, kajti s prekrasnim razgledom, katerega se človeško oko ne more nasititi, poplačan mu je ves trud.

K. B.

